

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти
(назва кафедри, циклової комісії)

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

«Логопедія (дислалія, фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення)»

для студентів

спеціальності

016 Спеціальна освіта

(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня

першого (бакалаврського)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

016.01.01 Логопедія

(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації

(за наявності)

_____ (назва спеціалізації)

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКЗАМЕНУ

Поля форми	Опис поля форми
Київський університет імені Бориса Грінченка	Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти	Тичина Катерина Олександрівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка Косянчук Анна Дмитрівна, викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка
Програма Екзамену з дисципліни	«Логопедія (дислалія, фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення)»
Курс	2
Спеціальність(спеціалізація)	016 Спеціальна освіта
Форма проведення: Письмова/усна/комбінована	Письмова (у формі тесту, що розміщений у ЕНК навчальної дисципліни за посиланням: https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=26291)
Тривалість проведення:	2 академічні години
Максимальна кількість балів: 40 балів	40 балів
Критерії оцінювання	<p style="text-align: center;">Критерії оцінювання:</p> <p>Тест включає 31 випадкове питання, до яких належать: 30 питань-тестів та 1 питання-есе (практичний кейс).</p> <p>Правильна відповідь на одне запитання-тест виставляється автоматично програмою ADTester у електронному курсі та оцінюється в 1 бал за кожну правильну відповідь: це питання, де необхідно знайти відповідність між поняттями або обрати правильну відповідь, множинний вибір, встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень, встановлення послідовності.</p> <p>1 питання – написання есе (складні, пошукові питання практико-орієнтованого спрямування), за творчо і науково виважене обґрунтування власної позиції у процесі розкриття практичного кейсу, логічне структурування матеріалу, демонстрацію розуміння практичного застосування отриманих знань для вирішення практичних завдань, студент отримує 10 балів.</p> <p>Оцінка за тест може складати від 0 (min) балів до 40 (max) балів.</p>
Перелік допоміжних матеріалів:	-
Орієнтовний перелік питань:	<p>Питання репродуктивного і аналітичного характеру:</p> <p>Проаналізуйте систему становлення наукової думки з точки зору історії накопичення практичного досвіду визначення мовленнєвих порушень.</p> <p>2. Розкрийте особливості прояву мовленнєвого порушення в різних вікових групах дітей. Доведіть, важливість врахування вказаних особливостей для мовленнєвого розвитку.</p> <p>3. Продемонструйте взаємозв'язок порушень звуковимови, якості опанування грамоти та особистості дитини.</p>

4. Розкрийте сутність класифікації порушень звуковимови відповідно до причин її виникнення. Доведіть, що визначення причини їхнього виникнення є основою складання програми корекційного впливу.
5. Дайте визначення поняття дислалія. Розкрийте причини виникнення, механізм та симптоматику зазначеного мовленнєвого порушення.
6. Розкрийте сутність класифікації порушень звуковимови відповідно до механізмів її виникнення. Доведіть, що визначення механізму її виникнення є важливою складовою програми корекційного впливу.
7. Розкрийте сутність класифікації порушень звуковимови відповідно до кількісних та якісних проявів. Доведіть, що аналіз таких проявів є необхідним для складання адекватної програми корекційного впливу.
8. Дайте акустико-артикуляційну характеристику свистячих звуків [с; с'; з; з'] та розкрийте механізм їх утворення. Наведіть приклади їхніх порушень.
9. Дайте акустико-артикуляційну характеристику шиплячих звуків [ш; ж; ч; щ] та розкрийте механізм їх утворення. Наведіть приклади їхніх порушень.
10. Дайте акустико-артикуляційну характеристику африкатів [ц; ц'; дз; дз'; ч; дж] та розкрийте механізм їх утворення. Наведіть приклади їхніх порушень.
11. Дайте акустико-артикуляційну характеристику сонорних звуків [носових: м, н, н'; ротових: й, л, л', р, р'] та розкрийте механізм їх утворення. Наведіть приклади їхніх порушень.
12. Дайте акустико-артикуляційну характеристику задньоязикових звуків [к, г, х] і глоткового [г] та розкрийте механізм їх утворення. Наведіть приклади їхніх порушень.
13. Розкрийте послідовність виправлення неправильної вимови фонем у випадках складного порушення звуковимови. Доведіть правомірність репрезентованої послідовності.
14. Розкрийте специфіку планування роботи, спрямованої на подолання недоліків вимови двох та більшої кількості фонем. Доведіть правомірність саме такої стратегії організації корекційного впливу.
15. Охарактеризуйте систему логопедичного впливу при функціональних та органічних порушеннях звуковимови. Зробіть порівняльну характеристику та обґрунтуйте необхідність диференційованого ставлення.
16. Охарактеризуйте зміст логопедичного обстеження. Обґрунтуйте необхідність аналізу результатів діагностики стану сформованості мовленнєвої функції.
17. Охарактеризуйте підготовчий етап корекційного впливу. Визначте мету корекції на цьому етапі та шляхи її досягнення.
18. Охарактеризуйте етап постановки звуків та розкрийте сутність кожного зі способів, що складають зміст цього етапу. Проаналізуйте доречність використання кожного зі способів відповідно до характеру порушення.
19. Охарактеризуйте етап автоматизації звуків та репрезентуйте вимоги до вербального матеріалу, що використовується. Проаналізуйте послідовність подачі вербального матеріалу та поясніть, чим вона обумовлена.

20. Охарактеризуйте етап диференціації звуків та репрезентуйте вимоги до вербального матеріалу, що використовується. Проаналізуйте послідовність подачі вербального матеріалу та поясніть, чим вона обумовлена.
21. Охарактеризуйте процедуру обстеження артикуляційного апарату. Проаналізуйте послідовність подачі вербального матеріалу та поясніть, чим вона обумовлена.
22. Охарактеризуйте статичні вправи, вкажіть мету їх використання. Наведіть приклади відповідно до постановки певних звуків.
23. Охарактеризуйте динамічні вправи, вкажіть мету їх використання. Наведіть приклади відповідно до постановки певних звуків.
24. Охарактеризуйте вправи на розвиток дихання, вкажіть мету їх використання. Наведіть приклади відповідно до постановки певних звуків.
25. Розкрийте сутність організації діагностики з метою визначення сенсорного або моторного характеру порушень звуковимови. Назвіть конкретні вправи, що дозволяють отримати об'єктивні відомості щодо механізму порушень. Наведіть приклади порушень.
26. Розкрийте сутність організації діагностики фонематичних процесів. Назвіть конкретні вправи, що дозволяють отримати об'єктивні відомості щодо специфіки порушень. Наведіть приклади порушень.
27. Розкрийте сутність організації діагностики звуковимови. Назвіть конкретні вправи, що дозволяють отримати об'єктивні відомості стосовно специфіки порушень. Наведіть приклади порушень.
28. Визначте послідовність організації діагностики рухомості артикуляційного апарату. Назвіть конкретні вправи, що дозволяють отримати об'єктивні відомості щодо специфіки порушень. Наведіть приклади порушень.
29. Охарактеризуйте процедуру діагностики, що дозволяє дійти правильного висновку щодо особливостей вимови за типом пом'якшення.
30. Назвіть типові недоліки вимови сонорних звуків.
31. Охарактеризуйте процедуру діагностики, що дозволяє дійти правильного висновку щодо особливостей вимови. Назвіть типові недоліки вимови свистячих та шиплячих звуків.
32. Охарактеризуйте процедуру діагностики, що дозволяє дійти правильного висновку щодо особливостей вимови.
33. Дайте визначення поняття «сигматизм». Визначте послідовність організації діагностики. Назвіть конкретні вправи, що дозволяють отримати об'єктивні відомості щодо специфіки порушень. Наведіть приклади порушень.
34. Визначте сутність прийомів обстеження звуковимови. Назвіть показові відомості, які необхідно отримати зі слів рідних дитини під час збору анамнезу.
35. Репрезентуйте діагностичну процедуру, в результаті якої стає можливим визначення наявності оглушення й одзвінчення приголосних звуків.
36. Охарактеризуйте специфіку розладів при органічній дислалії, визначте форми відповідно до порушення психофізіологічного

- механізму, опишіть симптоматику. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при її визначенні.
37. Охарактеризуйте специфіку розладів при функціональній дислалії, визначте форми відповідно до порушення психофізіологічного механізму, опишіть симптоматику. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при її визначенні.
38. Охарактеризуйте специфіку розладів при артикуляторно-фонетичній дислалії. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при її визначенні.
39. Охарактеризуйте специфіку розладів при артикуляторно-фонематичній дислалії. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при її визначенні.
40. Визначте сутність діагностики стану сформованості артикуляційної моторики та назвіть компоненти, що складають її зміст. Наведіть приклади діагностичних завдань.
41. Охарактеризуйте специфіку розладів при акустико-фонематичній дислалії. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при її визначенні.
42. Визначте алгоритм кваліфікації порушень вимови. Наведіть приклади завдань, метою яких є визначення конкретних порушень.
43. Розкрийте алгоритм діагностики фонематичних процесів із зазначенням їх особливостей розвитку при дислалії.
44. Розкрийте алгоритм організації діагностики артикуляційного апарату та наведіть приклади завдань із метою обстеження.
45. Визначте сутність психолінгвістичного підходу та розтлумачте його значення для організації процедури обстеження. Наведіть приклади доречності використання цього підходу та назвіть його переваги.
46. Визначте зміст та послідовність обстеження артикуляційного апарату, м'якої мускулатури.
47. Розкрийте загальний алгоритм обстеження при порушеннях звуковимови.
48. Визначте зміст та послідовність вивчення анамнестичних даних під час діагностики порушень звуковимови.
49. Охарактеризуйте основні етапи роботи з метою виправлення неправильної звуковимови. Наведіть приклади відповідних завдань, що складають зміст роботи на кожному з етапів корекції.
50. Охарактеризуйте технологію диференціальної діагностики, наведіть приклади завдань, спрямованих на уточнення діагнозу «дислалія».
51. Складіть послідовну план-схему формування голосних звуків [а; о; у; е; и; і], спираючись на їхню артикуляційно-акустичну характеристику.
52. Охарактеризуйте види недоліків вимови голосних звуків. Складіть послідовну план-схему формування правильної звуковимови звука [у]. Визначте специфіку корекційної роботи, яка спрямована на моделювання правильної вимови цього звуку.
53. Обґрунтуйте необхідність виконання пасивних вправ, визначте їхнє місце в контексті логопедичного заняття, наведіть приклади завдань.
54. Складіть загальну модель логопедичного заняття, яка відображає його структуру та зміст, що спрямовані на подолання

порушень звуковимови. Обґрунтуйте доречність наведеної послідовності структурних компонентів.

55. Розкрийте зміст, назвіть методи та прийоми логокорекційної роботи з усунення порушень звуковимови. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань.

56. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка спрямована на подолання недоліків вимови свистячих звуків. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань.

57. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка спрямована на подолання недоліків вимови шиплячих звуків. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань.

58. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка спрямована на подолання недоліків вимови африкатів. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань.

59. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка спрямована на подолання недоліків вимови сонорних звуків. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань.

60. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка спрямована на подолання недоліків вимови задньоязикових звуків. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань.

61. Назвіть основні етапи роботи корекції неправильної вимови одного зі свистячих звуків. Складіть модель логопедичної роботи, що спрямована на подолання зазначеного порушення.

62. Назвіть основні етапи роботи корекції неправильної вимови одного із шиплячих звуків. Складіть модель логопедичної роботи, що спрямована на подолання зазначеного порушення.

63. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка спрямована на подолання оглушення й одзвінчення приголосних звуків. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань у необхідній послідовності

64. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка спрямована на подолання органічної дислалії. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань у необхідній послідовності.

65. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка передбачає подолання сигматизму. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань у необхідній послідовності.

66. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу в процесі додання міжзубного сигматизму. Наведіть приклади відповідних корекційних прийомів у необхідній послідовності.

67. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу в процесі додання порушень вимови сонорних звуків. Наведіть приклади відповідних корекційних прийомів у необхідній послідовності.

68. Розкрийте сутність клініко-педагогічної та психолого-педагогічної (за Р.Є. Левіною) класифікації мовленнєвих розладів. Окресліть сучасні погляди на класифікацію порушень звуковимови.

69. Розкрийте сутність фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення.

70. Розкрийте особливості формування сенсорного та перцептивного рівнів слухового сприймання в онтогенезі.

71. Розкрийте особливості формування фонематичних уявлень про звуковий склад слів в онтогенезі.

72. Розкрийте особливості формування правильної звуковимови в онтогенезі.

	<p>72. Розкрийте особливості оволодіння дітьми звуковим аналізом та синтезом.</p> <p>73. Окресліть критерії та нормативні показники оволодіння фонетико-фонематичною стороною мовлення.</p> <p>74. Розкрийте особливості фонематичної сторони мовлення в дітей із ФФНМ: стан сформованості фонематичного сприймання на перцептивному рівні; фонематичної уваги та пам'яті; навичок слухового контролю; фонематичних уявлень; операцій ймовірного прогнозування на фонологічному рівні.</p> <p>75. Опишіть діагностичну процедуру обстеження фонематичних процесів у дітей із ФФНМ. Наведіть приклади завдань.</p> <p>76. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу при фонетико-фонематичному недорозвитку мовлення. Наведіть приклади відповідних корекційних прийомів у необхідній послідовності.</p> <p>77. Наведіть приклади використання ІКТ-технологій у процесі проведення логопедичних занять із дітьми з порушеннями звуковимови та фонематичних процесів.</p> <p><i>Питання практичного характеру (орієнтовні)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За описом кейса визначте механізм порушення звуковимови та опишіть стратегію логопедичного впливу. Обґрунтуйте свою відповідь. 2. Складіть план-конспект заняття роботи з дитиною дошкільного віку, яка має увулярний ротацізм. Наведіть приклади відповідних корекційних прийомів у необхідній послідовності. 3. Складіть план-конспект заняття роботи з дитиною дошкільного віку, яка має ламбдацізм (за типом заміни на звук [w]). Наведіть приклади відповідних корекційних прийомів у необхідній послідовності. 4. Складіть план-конспект заняття роботи з дитиною дошкільного віку, яка має порушення одзвінчення. Наведіть приклади відповідних корекційних прийомів у необхідній послідовності. 5. Складіть план-конспект заняття роботи з дитиною дошкільного віку, яка має порушення оглушення. Наведіть приклади відповідних корекційних прийомів у необхідній послідовності.
<p>Екзаменатор</p> <p>Завідувач кафедри</p> 	<p>Катерина Тичина</p> <p>Олена Мартинчук</p>